

Gazeta Olsztyńska.

GAZETA OLSZTYŃSKA

Z dodatkami »GOSPO NIEDZIELNY« I »GOSPO-DARZ« wychodzi trzy razy tygodniowo i to na wtorek, czwartek i sobotę. — Kosztuje kwartalnie w drukarni 80 fen., na pocztach 1 markę, z odnośzeniem do domu przez listowego 1 mr. 24 fen.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary.

OGŁOSZENIA

przyjmują się po 15 fen., reklamy po 20 od wiersza, korpusowego. W razie konkursu i wyskarżenia należyłości wszelkie rabaty upadają. Listy adresować: »Gazeta Olsztyńska« Allenstein Ostpr., ulica Dolno-Kościelna (Unterkirohenstrasse) 12.

Dziś: Euzebiusza.
Jutro: Wniebowzięcie NMP.
Pojutrze: Rocha i Joachima.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś: wsch sło. 4 41 zach 7 27
Jutro: » » 4 45 » 7 23
Pojutrze: » 4 43 » 7 22

Ojciec św. przeciw wynaradawianiu przez nadużywanie Kościoła.

Biskup spiski ks. Parvy, znany jest z prześladowania duchowieństwa słowackiego które wierne woli Chrystusa pragnie wobec ludu spełniać obowiązki pasterzy prawdziwych. Biskup ten zasuspendował ks. Hlinkę bez kanonicznej przyczyny jedynie dla tego, żeby gnębić w kapłanie patriotę słowackiego. Ks. Hlinka udał się jednak w sprawie tej do Rzymu i madziaryzator ludu słowackiego sprawę przegrał.

Tenże sam biskup otrzymał nagane z Rzymu również za prześladowanie ks. Tomanka, który dzięki swemu własnemu pasterzowi, znalazł się przez kilka miesięcy bez dachu nad głową. Teraz przywołał go biskup do siebie i przyrzekł dać mu beneficium w którym z miast episkopów.

Ksiądz Parvy liczy się obecnie z Rzymem (nie zawsze bywał czuły na życzenia objawiane z Watykanu), bo ma u rządu widoki na donośniejsze biskupstwo. Ażby przejechać sfery watykańskie, wniósł nawet do rządu prośbę o ulaskawienie kilkunastu osób skazanych za zeszloroczny osławiony »bunt« w Czarnowej (rzeź ludu przy instalacji madziarskiego proboszcza). Cofa się więc na całej linii. Dobry to znak, że jednak rzecz słuszna znajdzie zawsze w Watykanie posłuch, byle Rzymowi nie zabrakło informacji.

A jaka dla nas Polaków wynika z tego nauka, których także różni germanizatorzy, nadużywając ku temu Kościoła, koniecznie chcą zniecznić? Oto musimy się bronić i należycie informować o wszystkim władze duchowne, a gdy potrzeba zwrócić się do Ojca św. To nie tylko nasze prawo, ale to także nasz święty obowiązek!

Stosunek Rzeszy niemieckiej do Prus i odwrotnie.

(Ciąg dalszy).

VIII.

Izba poselska sejmiku pruskiego.

Izba poselska składa się z 443 członków. Okręgi wyborcze, złożone w najróżniejszy sposób to z jednego, to z kilku powiatów, to znowu z sanych miast ustanowione zostały najpierw roku 1860 następnie w roku 1906 zmienione tylko w Berlinie, na Górnym Śląsku i w Westfalii.

Aczkolwiek konstytucja prawo prawyborcze przyznaje tym, którzy ukończyli lat 25, to jednak w praktyce prawo to posiadają także i ci, którzy pokończyli lat 24. Pochodzi to stąd, że w Prusiech nie istnieje ustawa wyborcza, zapowiedziana konstytucją. Rząd dotąd takiej ustawy nie przedłożył sejmowi.

Wybory w Prusiech odbywają się po dziś dzień na mocy rozporządzenia królewskiego wydanego w roku 1849. Rozporządzenie to przyznaje prawo wyborcze tym, którzy ukończyli lat 24.

Prawyborcy podzieleni są na trzy klasy. Podział ten następuje w ten sposób, że zlicza się podatki z całej gminy albo z okręgu prawyborczego, jeżeli okręg ten składa się z kilku gmin w jedną sumę. Sumę tę dzieli się na trzy części.

Do pierwszej klasy prawyborczej wchodzi ci prawyborcy, którzy płacą najwięcej podatków i wchozi ich tytu, ilu ich się razem składa na jedną trzecią część podatków danego okręgu prawyborczego.

Drużga klasa składa się z płacących mniej podatków i z tyłu prawyborców, ilu ich razem płaci drugą trzecią część podatków.

Trzecia klasa tworzy się w ten sam sposób z tych, którzy płacą najmniej podatków lub żadnych.

Każda klasa wybiera osobno.

Gminy, liczące więcej aniżeli 750 mieszkańców, tworzą samodzielny okręg prawyborczy. Gminy mniejsze złącza radca ziemiański (landrat) z sąsiednimi gminami w jeden wspólny okręg prawyborczy.

Gminy, liczące 1750 mieszkańców i ponadto, dzieli się na więcej okręgów prawyborczych. W takim razie na okręg prawyborczy przypadać może najwyżej 6 wyborców (walmanów). Na jednego wyborcę (walmana) przypadać powinno okrągło 250 dusz.

Wyborcy (walmani) wybierają posłów. Czas posłowania trwa pięć lat, jeżeli w tym czasie nie nastąpi rozwiązanie sejmiku.

Prawa obywateli pruskich.

Konstytucja pruska zawiera kilka artykułów, które nazwać można prawami fundamentalnymi obywateli pruskich. Naruszenie tych praw jest pogwałceniem konstytucji.

Naruszenie to nastąpić może jedynie za zgodą 1) króla, 2) izby panów, 3) izby posłów, to jest tych trzech czynników, które w Prusiech mają władzę ustawodawczą.

Przytaczamy najważniejsze:

Artykuł 4. Wobec ustaw wszyscy obywatele pruscy są sobie równi, przywilejów stanowych się nie uznaje. Wszystkie urzędy publiczne są w równej mierze przystępne dla — wszystkich, którzy — przestrzegając przepisów prawnych — wykazują się odpowiednimi zdolnościami.

Artykuł 5. Wolność osobista — jest jest zagwarantowana. Ograniczenie teże względnie uwięzienie nastąpić może tylko pod warunkami i w sposób, przepisany osobną ustawą.

Artykuł 6. Dom jest nietykalny. Wtargnięcie do domu, poszukiwania, zabieranie listów i papierów dozwolone jest tylko w razach, wyszczególnionych w osobnej ustawie i w przepisany sposób. (Ordynacja karna i kodeks karny).

Artykuł 9. Własność jest nietykalna. Wywłaszczenie lub ograniczenie prawa własności nastąpić może na mocy osobnej ustawy tylko ze względu na dobro publiczne za poprzednim wynagrodzeniem, które w razach nagłych oznaczone być może tymczasowo.

(Dokończenie nastąpi).

Dochody skarbu Rzeszy

w ubiegłym pierwszym półroczu bieżącego roku finansowego (od 1 kwietnia do 30 czerwca rb.) wynosiły według ogłoszonych w tych dniach obliczeń blisko 15 milionów marek mniej, aniżeli obliczono w etacie Rzeszy.

Cła, podatki i opłaty różne doniosły okrągło 303 i pół miliona marek. Ponieważ w etacie liczono przeciętnie na każde ćwierćrocze po 300,8 milionów dochodów z tych źródeł, więc w tym przypadku około 3 milionów byłoby nadwyżki. Głównie przyczyniły się do tego wyniku podatek od konsumpcji okowity, który 7 i podatek od cukru, który blisko 6 milionów marek więcej doniósł, aniżeli się spodziewano. Z podatku giełdowego przybyło 2 i pół miliona marek więcej dochodu. Także z uchwalonych w r. 1906 podatków wpłynęło cokolwiek więcej pieniędzy do skarbu Rzeszy, a mianowicie z podatku od papierów 300,000 marek dalsze 200 tysięcy z podatku od samochodów 1,2 miliona z podatku od tanytem i 600 tysięcy z podatku spadkowego. Mniej, aniżeli obliczono w etacie przyniosły: cła około 6 milionów podatek od zacieru przeszło 4 miliony, podatek od biletów kolejowych jeden milion mr. Reszta niedoboru przypada na pozostałe jeszcze podatki.

Nie tak dobre wyniki wykazują obydwie największe przedsiębiorstwa Rzeszy, poczta i koleje żelazne. W administracji poczty Rzeszy, w której liczono w etacie na ćwierćroczny przeciętny dochód w ilości 168 milionów i 100,00 marek, wynosi dochód w pierwszym ćwierćroczu 1909 r. tylko 151,4 milionów, a więc 16 milionów i 700 tysięcy marek mniej, aniżeli się spodziewano. Koleje żelazne, które miały przynieść dochodu 30,8 milionów, przyniosły istotnie tylko 30,4 milionów marek dochodu. Ogólny niedobór tych dwóch gałęzi administracyjnych wynosi zatem okrągło 17 milionów marek, tak, że ze źródeł dochodu, których obliczenie już wykończono, wpłynęło w pierwszym ćwierćroczu obrachunkowego 1909 10 do skarbu Rzeszy jeszcze 14 do 15 milionów mniej, aniżeli w etacie obliczono.

Sprawozdawca półroczowy pociesza się tem, że w miesiącach jesiennych i zimowych dochody z poczty i kolei żelaznych zazwyczaj są znacznie większe, że więc już wkrótce można się spodziewać w tym kierunku lepszych rezultatów.

Na podstawie zaś powyższego obliczenia z ubiegłego ćwierćrocza wnosi sprawozdawca, że czasy, w których rzeczywiste dochody pozostawały zawsze po za spodziewanymi, powoli się skończą.

Co tam słycać w świecie?

— Niemcy. Z Berlina donoszą, że nowy kanclerz Rzeszy i prezes ministrów pruskich Bethmann-Hollweg niezwłocznie po zebraniu się sejmiku wyjaśni postawę rządu pruskiego w sprawie reformy wyborczej. Z kół dobrze powiadomionych zapewniają, że rząd pruski w tej reformie zgodzi się tylko na bardzo nieznaczne ustępstwa na rzecz

Dziewczyna

do drukarni, 14—15 lat stara, zgłosić się może natychmiast w eksped. Gazety.

Posiadłość

składająca się z 2 i pół morgi dobrej roli, budynku murowanego pod dachówką, stodoły i szopy w dobrym stanie, stosowne dla rzemieślnika jest natychmiast z wolnej ręki na sprzedaż.
August Kellmann
w Skajbotach.

Baczność!

Posiadłość

składająca się z około 6 morgów roli z budynkiem i stodołą jest z powodu przeprowadzki pod korzystnymi warunkami na sprzedaż.

Fr. Neudenburger, stolarz w Ottendorfie powiat olsztyński.

Posiadłość,

przeszło 100 morgów dobrej roli, wtem łąki, torf i 40 morgów lasu, jest z całym inwentarzem na sprzedaż. Gdzie? powie eksped. Gazety.

Posiadłość,

95 morgów średniej roli, wtem 18 morgów dwusiecznej łąki, torf i las, jest z powodu śmierci zaraz na sprzedaż.

Marya Weichert
w Kolakach.

Mój

tartak

znownie teraz jak dawniej

drzewo

w najkrótszym czasie po tanich cenach.

R. Ciecierski, Wartembork.

Wóz na sprężynach ma tanio na sprzedaż

Karol Schwenzfeier
mistrz kowalski w Brunswaldzie.

Krowiarz,

który z swymi ludźmi chlew uprzętać musi, potrzebny od 1 go października na

Majątku w Roznowie.

Pies

podworzowy i pasterski jest zaraz tanio na sprzedaż. Gdzie? powie eksp. »Gazety Olsztyńskiej«.

Książki do nabożeństwa

Różańce

Szkaplerze

Krzyże ściennie

Kropielniczki

oraz wszelkie inne dewocjonalia poleca

Księgarnia

»Gazety Olsztyńskiej«.

Nowo nadeszło

200 paletotów damskich

Niedoścignienie fanio.

Dopóki zapas starczy

Serya 1 . . . . . 3.00 m.

Serya 4 . . . . . 7.50 m.

Serya 2 . . . . . 4.50 m.

Serya 5 . . . . . 8,75 m.

Serya 3 . . . . . 6.00 m.

Serya 6 . . . . . 10,50 m.

Plaszcze od kurzu 2,95 do 3,75 m.

Prosimy zważać

na nasze okna wystawne

Rehfeld & Goldschmidt,
Olsztyn.

Ponieważ śpichrz mój muszę wkrótce wyprzedać sprzedaję teraz

meble

wszelkiego gatunku bardzo tanio. Nadarza się Szan. Publiczności przeto korzystna okazja taniego zakupu eleganckich i trwałe odrobionych mebli. Na życzenie za dogodną odpłatą! Przy zakupie za gotówkę nadzwyczaj tanio.

A. Kundt,
Olsztyn, ul. Górna.

Zaproszenia weselne

oraz

wszelkie inne druki

wykonuje

szybko gustownie i fanio

Drukarnia „Gazety Olsztyńskiej“

Olsztyn — Allenstein.

Kołowce

oraz wszelkie przybory dla kołowników kupuje się najtaniej tylko u mnie. Na życzenie sprzedaję za dogodną miesięczną odpłatą. — Baczność! Meble wyprzedaję teraz po cenach niższych. Bardzo wielki wybór!

A. Kundt w Olsztynie.

500 mk. nagroda

wypłacę każdemu, kto po użyciu **Kothego wody na zęby**, będzie czuć ból zębów, albo komu z powodu wysyłkowym **J. Chmurzyńskiego** w Schwetz u W. Bergstr. 2.

Z powodu nowego urządzenia mego młynka miele teraz

makę

w najlepszej jakości. Również wymieniam zboże i osucie. Proszę o laskawe poparcie.

R. Ciecierski, Wartembork.

Maszyna do szycia używana, ale w dobrym stanie tanio na sprzedaż. Gdzie? powie eksp. Gazety.

Najtańsze

źródło zakupu modnych tapet, jako też farby, pokosty, karbolinum, wagi do oleju, laki na trumny i do polityry, pendzle, szablony, klej, brzozy, świece woskowe, esencja octowa itd. jest

Pawła Figurskiego
ul. Górna 1.